

Posudek na bakalářskou práci

Název práce:

Proces změn uvnitř KSČ v letech 1987-1989

Počet stran: 50

Autor práce: **Martin Štefek**

Autor posudku: Radek Buben

Práce kolegy Štefka je mezi bakalářskými pracemi svým způsobem mimořádná, neboť navzdory již znatelnému časovému odstupu od posledních let komunismu se zatím nikdo systematicky nevěnoval vztahům v rámci KSČ, které musely – navzdory časté definici režimu jako totalitárního – být velmi zajímavé a dynamické. Štefek se nenechal odradit ani teoriemi totalitarismu, ani faktem, že dějiny píše vítězové, a tudíž vnitřním debatám o něčem, co se nerealizovalo, prý nemá cenu se věnovat. I v celkovém kontextu české akademické produkce ojedinělá Štefkova studie ukazuje pravý opak.

Štefek odmítl totalitární charakter pozdního Husákovy režimu a demonstroval, že v rámci režimu docházelo k řadě intenzivních debat a politických bojů. Z toho důvodu lze zjevně doložit, že v režimu fungoval onen „omezený pluralismus“, který však zahrnoval pouze skupiny, odvozující se od pozitivního postoje k sovětské invazi (resp. postoje takto demonstrovaného). Skupiny tzv. osmašedesátníků v něm zahrnuty nebyly, nemluvě o politických proudech, poražených a pronásledovaných po únoru 1948. V tom se tedy režim lišil od klasických režimů autoritářských, jež postupně umožňují určité aktivity i těm, kteří byli ve fázi jejich instalace odpůrci vzniku nového uspořádání.

Nejzajímavější závěr celé práce je fakt, že ani nejvyhraněnější konzervativci v politbyru neodmítali diagnózu, dle níž se země se nacházela v hospodářských problémech. Proti konzervativcům stál po dlouhou dobu L. Štrougal, který se postupně dostával do izolace a dle Štefka byl vlastně i obětí „šikany“. Ocenění zaslouží fakt, že píše-li autor o Štrougalově rozhovoru pro Die Presse v létě 1988, tak prostě ocituje příslušné pasáže, v nichž bývalý premiér mluvil i o demokratických tradicích Československa a kritizoval některé policejní akce. Pravda, Štefek poté doloží také fakt, že Štrougal - po návratu kritizovaný – vzal doma svá slova vlastně zpět (s.32 – 34). A podobná interview se měla dávat za mnohem kontrolovatelnějších podmínek. Autor nám na této příhodě opravdu ukázal, že ani premiér vlády nebyl v ČSSR úplně svobodný. Takovým velmi uměřeným způsobem postupuje i u dalších událostí.

Martin Štefek pracoval intenzivně v archivu, avšak nedopouští se určitého neduhu klasických „archivářů“, totiž neinterpretovaného shluku citátů a opisování neselektovaných dokumentů. Navíc, plně pracuje i se sekundární literaturou. Jako svého druhu zázrak pak působí, v takovém kontextu, i práce s politologickou literaturou, byť zde bych autorovi doporučil (při dalším studiu tématu) konfrontovat zjištěné s tezemi tehdejší „sovětologie“ a politologů, zkoumajících Východní blok. Možná, že se mu povede rehabilitovat ty přístupy, jež se pokoušely aplikovat koncepty západní politologie (pluralismus, neokorporatismus atd.), v proměněné podobě, i na komunistické země.

Kritiku si zaslouží některé formální nedostatky: po tečkách následuje mezera. Občas si podmět poněkud nerozumí s přísudkem atd. Jde však o vyložené maličkosti a i stylisticky je práce solidní.

Shrnuto: Štefkova studie patří mezi vůbec nejlepší bakalářské práce a lze jenom doufat, že autor bude ve svém bádání pokračovat a předloží jeho výsledky i badatelům, kteří zatím sledují sledovatele sledovaných, aby vysledovali sled sledování. Štefek, na rozdíl od nich, pomáhá české veřejnosti dočíst se něco o vnitřním fungování struktur, které v zemi tak dlouho vládly, o kterých se tolik mluví, ale o málo se o nich ví.

Radek Buben

7.9.2008

